

Ändrad företagsbeskattning

För utläningen är Sverige inte bara ett ljuvligt folkhem, utan också ett företagens paradiset — på ett sätt åtminstone. Tänk, säger amerikanska företagare med lätt tårade ögon, vad bra dom har det. De fria avskrivningarna, nämligen. Svenska företag kan skriva bort dyrbara maskiner och andra inventarier omedelbart efter inköp-

pet. Och det i ett socialistiskt land! Vi kapitalister där- emot är hårt hållna.

Men amerikanska företagare behöver inte gå i emigrationsfunderingar längre. Sverige är på god väg att bli lika kapitalistiskt som USA, dvs. att få avskrivningsregler som mera liknar de amerikanska. Det har kommit ett förslag till ändrad företagsbeskattning och i det finns bl.a. skärpta bestämmelser för avskrivningar och lagervärderingar. Vi ska titta ett slag på förslaget.

Kommitten som kläckt det påpekar i sitt digra betänkande — den som inte orkar igenom det kan läsa ett sammandrag från Sveriges Industriförbund — att företagens investeringar har stor betydelse för konjunkturen. I en inflationsperiod kan det vara önskvärt att de hålls tillbaka så att det blir lättare att återvinna den eftertraktade balansen i samhällsekonomin. Men — resonerar kommittén — om företagen har fri avskrivning ökas deras benägenhet att investera i ett inflationsläge och kan det bli svårare att dämpa överkonjunkturen.

Ett företag med fri avskrivning kan som sagt genast skriva bort exempelvis en maskin, dvs. minska vinsten med maskinens inköpspris. När vinsten går ner reduceras naturligtvis också skatten. Om företagets investeringar stiger under en inflationsperiod så ökar tydligen möjligheterna anser kommittén. Då kan man genom den tillfälliga skattelindring, en skattecredit. Företaget kan då ofta självt finansiera sina investeringar med avskrivningsmedel. Om det vill köpa t.ex. fler maskiner så stiger efterfrågan och på det viset kan ett inflationstryck förvärras.

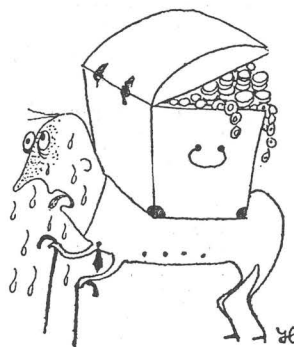
Såna synpunkter har bestämt kommitténs inställning. Den vill göra det svårare för företagen att själva finansiera sina investeringar i inflationsperioder. Det innebär inte i och för sig att investeringarna ska minskas, men företagen blir mer beroende av de vanliga lånemöjligheterna anser kommittén. Då kan man genom den allmänna kreditpolitiken styra företagens handlande och

förhindra vissa investeringar genom att helt enkelt göra det omöjligt för företagen att låna pengar. Investeringarna kan lättare hållas på en nivå som Sköld & Co anser rimlig i en högkonjunktur. Avsikten är att investerings-topparna ska kapas och investeringarna fördelas jämnare i tiden.

Under efterkrigstidens inflationsperioder har man försökt lösa problemet genom tillfälliga bestämmelser. Men nu säger kommittén att företagens frihet att disponera över vinstmedel bör begränsas permanent — annars blir systemet inte nog effektivt. Därför föreslår kommittén att avskrivningarna enligt huvudregeln ska begränsas så att lite mer än hälften av anskaffningskostnaden skrivs av under de första två åren och hela kostnaden under fem år. Bestämmelserna för varulagrens värdering ska också skärpas, tycker kommittén. Nu får man skriva ner såna till 30 procent av anskaffningsvärdet (eller 60 procent av förkrigsvärdet), men kommittén vill ha en procentsats på 50 istället.

Det var majoritetens synpunkter. Två kommitteledamöter reserverade sej och sa att det är orimligt att utforma en permanent lagstiftning på grundval av de speciella kraven under en extrem högkonjunktur. Reservanterna anser också att den fria avskrivningen bör behållas. Slopas man den leder det till en massa besvärligheter ur konjunkturpolitisk, företagsekonomisk och taxeringsteknisk synpunkt. De tror vidare att den fria avskrivningen haft stor betydelse för produktionsapparatens utbyggnad och därför kan det vara riskabelt att tumma på den.

Ett verkligt brännande problem är givetvis företagets skattebörda. Ökar den genom de föreslagna ändringarna? I så fall skulle kommittén enligt direktiven också ta upp frågan om en jämkning av skattesatsen. Det behövs inte, hävdar majoriteten. Ändringarna är inte såna att en omprövning av skattesatsen är motiverad. F.ö. motvägs skärpningarna av lättnader, framför allt ifråga om förlustutjämnningen — jfr nedan — och

vissa uppmjukningar för de s.k. investeringsfonderna. Reservanterna håller inte med majoriteten på den punkten heller. De tycker att ändringarna innebär så stora höjningar i den effektiva beskattningen att skattesatsen bör jämkas.

Bland lättnaderna är förslaget till förlustutjämnning mest intressant. Hittills har företagen inte fått dra av en förlust från en vinst under senare år, men det tycker kommittén att bl.a. aktiebolag och ekonomiska föreningar ska få göra under en tioårsperiod. Det förslaget bör tillfredsställa dem som gillar ett dynamiskt näringsliv med livlig konkurrens. De gamla bestämmelserna för avskrivning och lagervärdering har visserligen tillåtit företagen att själva jämna ut vinster och förluster, men det var först och främst redan existerande stora företag som drog nytta

